

Natuureducatie, zó belangrijk.

door Tom van Wanum

“Jong geleerd, oud gedaan”.

Als je je oor te luisteren legt bij collega KNNV-leden, dan hoor je opvallend vaak dat ze via hun ouders bij de natuur betrokken zijn geraakt. Ze gingen als kind mee kamperen, wandelen met hun ouders in de bergen of op de Veluwe. Ze waren lid van de NJN, visten in sloot en plas of er waren thuis vogeltjes, vissen, knaa- of andere dieren.

In ieder geval was er thuis

al iets met “buiten” en

peentjes

al iets met “buiten” en blijktbaar is dat bepalend geweest voor de liefde die men op latere leeftijd voelt voor de natuur.

In de jeugd van veel van ons waren er ook dicht bij huis allerlei mogelijkheden om met de natuur kennis te maken. Er was in de naaste omgeving vaak wel een landje waar een paar bomen stonden of een poeltje water lag. De ideale plek om te vissen op stekelbaarsjes, te klimmen in bomen of om een fikkie te steken.

Helaas gaat dat al lang niet meer op voor veel kinderen. Deze landjes bestaan al lang niet meer. Ze zijn volgebouwd of veranderd in een parkje met gras, wat struiken en een enkele boom. Het klimmen in deze bomen zal ongetwijfeld leiden tot een boze reactie van een hondenuitlater of trimmer die je toeroept snel uit die boom te komen, en dan heb ik het nog niet over het fikkie steken!

Veel kinderen uit de stad gaan niet met hun ouders wandelen in de bergen of op de Veluwe. Ze zijn zelfs nog nooit op het Noordzeestrand geweest. In aanraking komen met natuur vindt meestal alleen plaats als de eenden in de stadsingels worden gevoerd of als de stadsduiven de gemorste patat tussen je voeten weghalen.

In veel grote gemeenten zijn daarom organisaties ontstaan die mogelijkheden bieden aan kinderen om toch kennis te maken met de natuur. Verrassend is het te zien dat deze vorm van educatie niet nieuw is. In Rotterdam, waar ik werk, is de “Rotterdamsche Vereeniging voor Schooltuinen” al in 1919 opgericht.

Het doel van deze organisatie was de kinderen zaken te leren over de natuur en ze in aanra-

king te brengen met de voedselcultuur. In de statuten staat ook nog dat de kinderen behoed moesten worden voor de gevaren van de straat.

Wat dat betreft is er dus ook niets nieuws onder de zon.

De oprichters van deze vereniging waren van mening dat een schooltuintje het middel was om kinderen in aanraking te brengen met de natuur en ze gelijktijdig te leren waar ons voedsel vandaan komt.

Inmiddels zijn we 95 jaar verder en verzorg ik al 34 jaar de lessen op de oudste (1932) schooltuintje van Rotterdam.

In die periode heb ik vele honderden kinderen een zomer lang op de tuin laten zaaien, wieden en oogsten. Ik heb ze ook kennis laten maken met regenwormen, pissebedden, bladluizen, duiven en, de laatste jaren, met halsbandparkieten.

Natuurlijk zijn de kinderen veranderd, maar de reacties op de tuin zijn eigenlijk al die jaren hetzelfde gebleven. Nog steeds is er die verwondering als blijkt dat aardappels onder de grond zitten, dat je een peentje uit de grond kunt halen en na het afvegen deze zo kunt opeten. En altijd is er weer die vraag of het waar is dat als je een regenworm in tweeën hakt, deze door blijft leven?

Nog steeds is het tuintje de reden dat de kinderen naar de tuin komen en willen zij natuurlijk zoveel mogelijk oogst mee naar huis nemen.

Voor ons echter is het tuintje met de oogst niet het doel, maar het middel om de kinderen buiten de school te krijgen en ze stiekem vol te proppen met kennis over natuur en milieu.

De tijd heeft niet stilgestaan en in Rotterdam wordt er als reden voor het volgen van de tuinlessen tegenwoordig ook gesproken over beleving. Het gaat er dan niet zo zeer om dat de kinderen weten dat een regenworm borstels heeft, maar dat 'ie kriebelt als hij over je arm kruipt. Het is belangrijker dat een kind een door de herfstkoude verstijfde hommelt in de handen opwarmt en deze kan laten wegvliegen, dan dat de naam van deze hommelt uit het hoofd wordt geleerd. Ik zeg vaak dat kinderen op de tuin al begrijpen wat een kringloop is, voordat ze het woord hebben geleerd.

De gedachte hierachter is natuurlijk, dat als kinderen ergens in geïnteresseerd raken, de kennis daarna wel komt. Eigenlijk dus net zo iets als bij ons toen we vroeger op een landje speelden.

Dat de educatieve tuinen, zoals de schooltuinen tegenwoordig heten, hard nodig zijn, zal niemand die in de stad woont verbazen. Straten, huizen, kantoren en her en der een boom die ongeschikt is om in te klimmen. Kinderen spelen niet meer buiten maar zitten veilig binnen achter de spelcomputer of de tv. Het is dan ook triest dat er veel van dit soort plekken de laatste jaren gesloten zijn vanwege de bezuinigingen.

Neem daarbij alle acties die worden bedacht en uitgevoerd als het gaat om overgewicht bij kinderen te bestrijden door meer te bewegen en gezonder te eten. Dan zijn de bezuinigingen op deze vorm van natuureducatie helemaal niet meer te begrijpen.

Gelukkig zijn er op allerlei plekken nog wel schooltuinen. Waar ook dit jaar weer veel basisschoolkinderen in de weer zullen gaan met zaden en plantjes en waar ze ook dit jaar weer vol verbazing zullen zijn over alle dieren en planten die ze op hun tuintje ontmoeten.

